44ste jaar. — Nr 4. Zaterdag 9 Januari 1897.

Men schrijft in te **Tongeren** bij M. COLLÉE, uitgever en eigenaar van dit blad.

De *Postrijder* verschijnt 's dinsdags, 's donderdags en 's zaterdags.

Alle toezendingen van brieven, geld of aankondigingen moeten *franco* gedaan worden aan den uitgever, **groote Markt, n° 37-39, te Tongeren.**

DE POSTRIJDER

DER PROVINCIE LIMBURG.

Abonnement :

Drie maal per week **6** franks per jaar.
Twee » » **5** » »
Een » » **4** » »
Een blad afzonderlijk **10** centiemen.
De abonnementen zijn vooraf betaalbaar.
Aankondigingen **15** cent^m per drukregel.
Reclamen, voorrissen en andere artikels voorzaan of binnen in het blad : **1** fr. den drukregel.

TONGEREN, DEN 9 JANUARI 1897.

Van alles wat.

Wij spraken onlangs over het proces, ingespannen tegen de twee socialistische schepenen der gemeente St-Georges, bij Hoei, de *citoyens* Th. Douffet en A. Deneffe.

Zij worden beticht, in den loop van 1896, de aanbiedingen te hebben aanveerd, hun gedaan door eenen bouwmeester en eenen aannemer van Luik ; de laatsten worden mêe vervolgd, wegens het omkoopen van openbare ambtenaars.

Ziehier de feiten herinnerd :

De socialistische gemeenteraad had in mei het bouwen van nieuwe scholen besloten ; de bouwmeester L., kwam te St-Georges en had een onderhoud met de twee schepenen, die daarna den gemeente-secretaris belastten, aan den bouwmeester te vragen welke commissie hij afgeven zou, indien hij het werk kreeg.

Het antwoord luidde: een per °/₀ van de schatting, welk 120.000 fr. bedroeg ; men zou dat als « koslen van toezicht » inschrijven.

Een andere brief beloofde 200 fr. aan den gemeentesecretaris, maar deze antwoordde dat hij niet wilde gemengd zijn in die konkelfoezerij en dat hij enkel had geschreven op last van het college.

Douffet schreef aan den aannemer eenen brief, geteekend : *Het college* en waarin hij zegde, dat voor L. de voorwaarden van het lastkohier zouden verzacht worden, dit alles volgens overeenkomst en vertrouwelijk en mits de kleine geldelijke bevoordeelingen, waarover men het eens was.

Maar de aannemer die begon te zien dat er een gevaarlijk spel werd gespeeld, antwoordde dat hij geene voorwaarden aan te nemen had, daar de werken toch in openbare aanbesteding kwamen.

Eenige dagen later zegde ook de secretaris in het openbaar dat hij zich niet in de zaak zoo gemengd hebben, ware hij daartoe niet verplicht geweest door den schepenen.

Dat bracht de lont aan 't poeier en nu kwam alles uit.

Nota bene : heel de correspondentie over den wijnpot is geschreven op officieel papier met den stempel der gemeente.

Ge begrijpt dat er gedurende dit proces, dat den 11 of 12 januari begint, zal gelachen worden.

⁂

Te Luik houdt men woordig vrouwenmeetings : want men moet wel wat variatie geven, niet waar ?

Zoodag heeft men er eene gehouden, die ongeveer 150 vrouwen en jongens had bijeengebracht.

Een advokaat, Valère Henault — visschers in troebel water, zijn er altijd — presideerde ; naast hem zaten zes vrouwen, waarvan eene met een bloedrooden voorschoot aan ; drie andere hadden prachtige hooge hoeden op en waren met *chic* gekleed.

Citoyenne Henrard heeft gebulderd tegen de rijke vrouwen.

Citoyen Valère heeft het stemrecht gevraagd voor de vrouwen en de kiesbaarheid van deze.

Het onderwerp had heel pleziergekunnen zijn ; doch het werd vervelend behandeld.

De zitting was overigens zeer kalm.

⁂

Vooruit schrijft dat men, om bij hem te werken » eerstige waarborgen van bekwaamheid en verantwoordelijkheid moet geven. »

Men ziet dus dat *Vooruit* als baas, zoo streng en veel eischend is als de eerste de beste kapitalist. Overigens, men weet reeds genoeg hoe het in de socialistische inrichtingen zoo al gaat. Van buiten staat er geschreven : vrijheid, gelijkheid en broederlijkheid ; binnen heerschen enkel dwang en willekeur.

⁂

Ziehier wat Proudhon, een onverdachte getuige, over het socialismus schrijft :

« Wat men ook zegge, de maatschappelijke omwenteling zou ten slotte slechts eene groote overweldiging zijn, welkeros middelijk gevolg zou zijn de aarde onvruchtbaar te maken, de maatschappij in een dwangjuk te sluiten, en zoo het mogelijk ware dat dergelijke toestand eenige maanden kon aanhouden, millioenen menschen den hongerdood te doen sterven.

» *Het socialism is niets anders dan de laatste droom van het tot waanzin gebrachte gespuis.*

» Eene havelooze, ontketende, gewapende, woededrooken menigte ;

» Pikken, bijlen, bloote zwaarden, messen en hamers ;

» De stad doodsch en stil ; hare poorten gesloten en bewaakt ; de huizen doorsnuffeld, de gevangenissen opengebroken, de gevangenen gewurgd ;

» Het alarmkanon weêrgalmend ; de policie in den huiskrijg, de denkwijze verdacht, de woorden opgevangen, de tranen bespied, de zuchten geteld, de stilte beloerd door de verklikking ;

» De onverbiddelijke vorderingen ; de gedwongen en opvolgenlijke leeningen ; het papierengeld waardeloos ; de *vrees voor hongersnood* vreeselijker dan de honger zelf ;

» De burgeroorlog binnen ; de vreemdelingen op onze grenzen ; de laffe afzweringen, de schijnheilige afvalligheden, de onedele omkeeringen ; onstuimige en hartvochtige stedehouders ; het comiteit van openbaar welzijn, als opperrechtbank, met onmeedoogend hart ; het schrikbewind en het schavot ; *ziedaar de vruchten der omwenteling.*

» Ik verwerp uit alle kracht het onmachtig, onzedelijk socialism, dat slechts slachtoffers en bedrogenen kan maken. Ik, voor mij, verklaar het : tegenover die helsche propaganda, die schaamteloze zinnelijkheid die hatelijke schriften, dat bedelaarschap, die stompzinnigheid van geest en hart, die een deel van de werkliedenbegint te bemeesteren, ben ik gezuiverd van de *socialistische eerloosheden !* »

⁂

De Kerk is een lijk, riep Van Humbeek in 1856 uit. Wij moeten ze met den voet in het graf stooten.

Minister Van Humbeek ligt sedert lang in het graf, en de Kerk behaalt gedurig nieuwe overwinningen.

⁂

Er zijn in België maar een handvol liberalen meer, en toch worden er alle dagen meer dan een millioen liberale gazetten verkocht.

Wie koopt ze ?

Flauwhartige katholieken.

⁂

De voorzitter van het militaire gerechtshof heeft, in zijne nieuwjaarsoespraak aan het hof, het denkbeeld vooruitgezet, om onze militaire correctiehuizen naar Congo over te plaatsen.

Het denkbeeld is niet nieuw ; maar men werpt er altijd tegen op dat men soldaten, tegen wil en dank, zoeals de Belgen zijn, niet naar den vreemde kan verbannen.

Daarbij, Congo hoort niet aan België toe ; de voorzitter van het gerechtshof loopt dus de mogelijkheid van dit plan vooruit.

⁂

In eenen omzendbrief, weerlegt M. de minister De Bruyn de bekaitbelingen, op de voorwaarden tot het bekomen van toelagen uit het fonds van 10 millioen, bestemd voor verbetering der wegen.

Het is niet waar dat die wegen eene bepaalde breedte moeten hebben en door grachten moeten omzoomd zijn.

Het gouvernement heeft enkel eenen raad willen geven in den aanleg der banen ; maar de gemeenten, die met goede redens voor den dag komen, zijn geenzins verplicht zich stipt naar dien raad te gedragen. De toestand is immers niet overal dezelfde.

Het eenig doen der regeering, is duurzame verbeteringen aan de wegen tot stand te brengen.

⁂

Petrolie is een der beste middelen om houtwerk, in zonderheid in de open lucht staande voorwerpen, zoeals landbouwgereedschappen, tegen rotten, springen en barsten te vrijwaren. Het te beschutten voorwerp moet echter volkomen droog zijn. Ook moet het bestrijken met petrolie verscheiden keeren herhaald worden, tot het hout geene olie meer inzuigt. Deuren, luiken, buiten staande banken, enz. kan men eerst met petrolie en daarna met verf bestrijken.

Overzicht van het jaar 1896.

(VERVOLG).

September.

Het eiland van Juan Fernandez, het eiland waar de legendarische Robinson Crusoë zijne schoonste toeren verrichtte, verdwijnt door eene aardbeving in het diepste der zee.

Italië, de eene davering na de andere krijgend, en ziende dat het zich, met tegen Negus Menelik te vechten, niet alleen aan manschappen, maar ook aan geld zou ruineeren, sluit den vrede met den keizer van Abyssinië.

De Mahomedaansche Turken gaan voort met de kristenen te vervolgen ; eene algemeene ontroering maakt zich meester van de kristene wereld. De mogendheden steken de hoofden bijeen, toonen de tanden, ... maar doen niets.

Men ontdekt te Antwerpen eene bende anarchisten ; hetgeen de aanhouding voor gevolg heeft van een aantal gevaarlijke mannen te Londen, te Rotterdam en in den Haver.

Den 25 September worden te Brussel de Septemberfesten gevierd. Dit jaar heeft men die vaderlandsche plechtigheid een beetje opgeknapt; de maatschappijen der oud-onderofficieren, de burgerwacht en de kinderen der brusselsche gemeentescholen, die op de Martelaarsplaats de Brabançonne zingen, nemen er deel aan.

Na de plechtigheid, krijgen de kinderen in den *Pôle Nord*, chocolade met kreentenboterhammen.

Koning Leopold bezoekt den hertog van Aoste in het grooot hotel te Brussel.

De socialisten houden een groot kongres.

Te Luik worden groote feestelijkheden gehouden ter eere van St-Lambertus.

October.

De Czaar bezoekt zijne Fransche bondgenooten. Hij stapt aan wal te Cherbourg en bezoekt beurtelings Parys, Châlons, enz.

De Fransche Republikeinen zijn dol van vreugd omdat zij den meest autokratischen, dwingelandschen vorst van Europa mogen ontvangen en zijne lakeien en kozakken met lange knevels kunnen omarmen.

De czaar, vooraleer te vertrekken, ombeist mijneer Faure, president der Fransche Republiek ; den 20 der zelfde maand, ontmoet hij te Wiesbaden, keizer Wilhelm II en ombeist hem eveneens.

De Franschen zijn razend en mompelen tusschen de tanden het woord *verrader* ; het schuim komt eene vuist hoog op den mond van de meeste *chauvins*.

Prins Albrecht van België opent plechtig de nieuwe feestzaal *Koninklijke Vlaamsche Akademie* voor taal en letteren te Gent.

De jonge prins spreekt er eene Vlaamsche redevoering uit eindigende met de woorden :

Zij wilden wat was recht,
En wonnen wat zij wilden.

Ongemeene geestdrift niet alleen onder de toehoorders maar gansch het Vlaamsche land door.

Dood van generaal Trochu, den gekenden verdediger van Parys.

Bevelhebber Lothaire, die op het punt was te trouwen met mejuffer Van Hecke, verbreekt bepaald zijne huwelijksbeloftes. T. ranen van haren kant, vijffrankstukken van den zijne !

De Brabantsche provincieraad neemt het minimum van dagloon aan.

Senator Edmond Picard keert terug uit Koogo. Hij vindt het daar veel te warm en de rechterlijke raadplegingen zijn er dunner gezaaid en slechter betaald dan te Brussel.

Anseele gaat naar Luik en verdedigt er *Vooruit* in eene openbare meeting tegen de aanvallen welke tegen deze instelling worden gericht door gezellen Braeckman, Van Huffel, De Witte en konsoorten.

November.

Mac-Kinley, de kandidaat der goudmannen, wordt president gekozen der Vereenigde-Staten van Amerika.

In St-Gudulakerk te Brussel wordt door den opperkrijgsalmoezenier der hoofdstad, eene mis gelezen tot lavenis der ziel van de Belgische officieren die in Kongo gestorven zijn. Er is een groote toeloop van volk.

De *cité* te Antwerpen brandt tot den gronde af.

Philips, hertog van Orleans en zijne gade, Maria Dorothea, komen zich voor enkele dagen te Brussel vestigen. Het hof is voorzichtig genoeg het doorluchtige paar niet officieel te ontvangen ten paleize.

Minister Van den Peereboom beslist, te beginnen met 1 Mei aanstaande, de uurwerkplaat, 24 uren vermeldend, aan te nemen. Dat is eene aardigheid.

De oude mijnwerkers houden eene betooging te Brussel.

Generaal Brassine, minister van oorlog, neemt zijn ontslag.

Minister Vanden Peereboom wordt minister van oorlog *ad interim*.

De Brusselsche gemeenteraad stemt een amendement des heeren Parmentiers betreffende het minimum van dagloon. Het schepencollege met burgemeester Buls aan 't hoofd zendt dien tengevolge zijn ontslag aan den Koning.

December.

Maceo, het Kubaansche muitershoofd, die reeds zoo dikwijls de Spanjaarden in het zand deed bijten, wordt gedood. Groote vreugde in Spanje, men is er boven op !

De Brusselsche gemeenteraad stemt een reglement, waarbij het de damen en juffers verboden wordt, hunne pyramidale, bevleugelde en bepluimde hoeden op het hoofd te houden in de schouwburgen. Het reglement is echter maar toepasselijk op de bezoeksters van het parket, het parterre en de orkest zetels.

Groote opschudding onder de gewone bezoeksters van gezegde plaatsen. Men spreekt van werkstaking, betoogingen tegen de gemeenteraadsleden en ophanging van den voorsteller, den heer Wouwermans, opsteller aan *Le Patriote !* Br.

Koning Leopold II viert in de Mess der Grenadiers den 50^e verjaardag van zijne intrede in het leger.

Het parket legt een bezoek af aan het gekende speelhuis te Erquelinnes. De gelden worden aangeslagen, het speelhol gesloten en de houders en spelers vervolgd ; wel bestaed.

Het gerucht wordt verspreid dat de stad Brussel eene nieuwe leening uitgeven zal.

De heer burgemeester Buls en zijne kollegas de schepenen, worden herkozen en trekken hun ontslag in ; 't was maar om te lachen !... *E finita la commedia !*

De Senaat stemt de wet waarbij het wedden op de paardenloopstrijden wordt afgeschaft of beter: verboden.

De Senaat stemt, zonder tegenstribbelen, de dotatie van 200.000 fr. voor den graaf van Vlaanderen, terwijl het er in de Kamer geweldig toeging wanneer dat punt ten derde kwam. Besluit : de socialisten van den Senaat zijn veel tammer dan die van de Kamer.

LANDBOUW.

Teenbosschen. — Verjonging.

Na een zeker aantal jaren, verschillend volgens den aard van den grond waar de teenbosschen zijn aangelegd en de min of meer redematige zorgen van onderhoud en bemesting waarvan zij het voorwerp zijn, verslappen de stompen zoodanig, dat zij nog slechts onbeduidende opbrengsten leveren. Deze verkwijning kan veelvuldige oorzaken hebben, zoeals de uitputting van den grond veroorzaakt door eene gansche reeks van oogsten, de min of meer groote zuurheid des bodems, de gevorderde ouderdom van de teenbosschen, de plotselinge opvolging van vorst en dooi, enz. Hetzij deze of nog andere oorzaken afgezonderd of te samen werken, zij hebben alles voor gevolg de leefkracht van de stompen te verminderen, alsook de verdrooging en het openspringen der schors van de koppen der stompen te veroorzaken.

In dien toestand zijn de teenbosschen onbekwaam nog voldoende opbrengsten te geven en hun bestaan is zelfs erg bedreigd. Wat doen in zulk geval ? Is er een middel tegen deze kwaal of moet men den grond maar goedmoeds ontginnen? Het middel bestaat en is zeer eenvoudig, doch in 't algemeen is het ongelukkiglijk niet gekend door de eigenaars onzer teenbosschen.

Het middel dat wij aanbevelen — en dat ons in onze proefnemingen uitnemend goede uitslagen heeft opgeleverd, — bestaat in het afkappen, dat wil zeggen, in het gelijkgronds afdoen van de koppen der stompen.

Het gelijkgronds afkappen der stompen heeft voor gevolg op den onderaardschen stomp bijkomende botten te doen uitschieten, welke onder den invloed van voordeelige omstandigheden, krachtige scheuten zullen voortbrengen, waarvan het onderste deel na den oogst der twijgen, het volgende jaar nieuwe stompen zullen uitmaken, welke in staat zijn op hunne beurt talrijke botten te schieten, welke zich met groote kracht zullen ontwikkelen.

De afkapping zal plaats hebben na het afkappen der twijgen, bij middel van een scherpsnijdend werktuig, zijnde eene soort van sterke snoeitang (*). Dit werktuig geeft eene zuivere snede, en levert daarbij de zwarigheid niet op, de wortelen van de stompen los te rukken. Te meer, het laat de spoedige uitvoering van het werk toe.

Bij gebrek aan dit werktuig, zou men dessoods eene soort van scherpsnijdende hak kunnen gebruiken, maar in dit geval moet de afkapping geschieden terwijl de grond bevroren is, zaks om de bewerking te vergemakkelijken en eene schadelijke losmaking der wortels te vermijden.

De afkapping kan slechts al hare goede uitwerksels opleveren, in andere woorden, zij kan de echte verjonging der teenbosschen slechts voor gevolg hebben, op voorwaarde door de oppervlakkige omwerking van den grond de mededingende planten (onkruid) te vernietigen en de uitputting des gronds te voorkomen, alsook de zuurheid des bodems te verzadigen.

De oppervlakkige omwerking zal zoodra mogelijk na het afkappen der twijgen geschieden, en de vruchtbaarheid van den grond zal hersteld worden door toepassing van scheikundig mest. Naarmate de grond min of meer is uitgeput, zal met gedurende den Winter 1000 à 1500 kg. Thomas-phosphaat gebruiken. In geval de teenbosschen in een zandachtigen grond aangelegd zijn, zal men in de meeste gevallen, terzelfdertijd als de metaalslakken, 1000 tot 1500 kg. kalisiet moeten gebruiken. Eindelijk, op het oogenblik dat de wasdom herbegint, zal men de bemesting voltooien met 100 à 150 kg. soda-nitraat, per hectaar uit te strooien.

Wat de zuurheid der gronds betreft, deze zal bestreden worden door de toepassing zelve van de metaalslakken, ten ware die zuurheid overmatig weze, in welk geval men, voor de oppervlakkige omwerking van den grond, nog 1000 à 2000 kg. vetten kalk in poeder moet toepassen.

L. VANDEN BERCK,
LANDBOUW-INGENIEUR.

(*) Die snoeitang, in 't fransch SÉCATEUR-RECEPEUR geheeten, is een zeer aanbevelenswaardig werktuig, wiens prijs betrekkelijk gering is, (ongeveer 40 fr.)

Op weg naar Congo.

(*Brief van eenen missionnaris*).

I.

De drie eerste dagen onzer reis zijn maar half goed geweest. Reeds te Vlissingen kregen wij eene duchtige regenvlaag. Des anderendaags, in 't Kanaal, was de zee onstuimig, het schip stampte nog al fel, 's maandags was het wat beter, maar 's dinsdags, in den zeeboezem van Gascogne, was het veel erger en slecht ; ook hebben wij alle zeven de zeeziekte gehad gedurende die drie dagen, doch ik veel minder dan twee jaren geleden. Sedert woensdag middag dat wij den zeeboezem van Gascogne verlaten hebben, is de zee prachtig ; ook varen wij op de Schelde, even gerust, zonder andere beweging dan die van het machien voortkomt.

Wij zijn allerbest op deze boot, weinig in getal en bijgevolg meer gerust. De kapitein is een brave Duitscher, zeer inschikkelijk ; hij heeft de rookzaal en salon uitsluitend voor de Zusters doen veranderen, en in de salon lezen wij dagelijks de H. Mis. Wij zijn niet verre meer van Teneriff, waar wij, denk ik, aan wal zullen stappen.

Alhoewel onze boot niet zoo rap loopt als de andere, legt hij toch dagelijks 450 tot 460 k. weg af.

⁂

Wij zijn des zaterdaags 's middags de haven van Teneriff binnengeloopen, en daar wij 's zondags morgen vroeg moesten vertrekken, gingen wij spoedig de stad in.

De stad is niet groot, maar vuil, met enge straten, en huizen met platte daken.

Nergens een gebouw dat met de schoone huizen van de belgische *boulevards* kan vergeleken worden.

Het volk ook ziet er slordig uit. Wij hebben de twee kerken bezichtigd, maar welke armzalige verordening ! Altaren met de macht, overvloed van ornamenten van den slechsten smaak, veel beelden van heiligen op de altaren, bijna allen gekleed, zooals men nogal eens op den buiten in de kerken ontmoet ; stoelen in de kerk kent men niet. Er staan alleenlijk eenige banken aan weerskanten van den beuk.

Er zijn te Teneriff twee kleine openbare hofkens, waarvan het eene nog al net is door zijne tropische gewassen. Eene openbare plaats, waar het gouvernementsgebouw staat, is nog al wel : aan den eenen kant staat eene kolom met een O.L.V. beeld op, en tegenover een groot kruis.

⁂

Des anderen daags te negen ure lichtten wij het anker. Vooruit naar Las Palmas ! Wij stoomden de haven binnen ten 4 ure namiddag. De stad ligt ongeveer een uur van de haven.

Wij gingen naar de hoofdkerk rond 11 ure, doch wij vonden de deuren gesloten ; echter toen wij rond twee ure terugkeerden, kwam er een man op ons af, die ons teeken deed met hem te gaan, en ons langs het sacristijn binnenbracht.

Eerst leidde hij ons in de onderkerk, onder den hoogen altaar, en hij toonde ons daar de graven der bisschoppen van Las Palmas.

Terwijl hij ons de deur aanwees, om in de kerk te komen, trok hij zijn officieel gewaad aan, want hij was de koster zelve. Hij droeg een zwarten rok, en daarboven eene witte gilet, langs achter toe geknopt en waaraan twee lappen als twee mouwen hingen ; in de hand had hij een zilveren stok, omtrent zooals de knapen onzer broederschappen, maar zoo schoon niet.

Wat de kathedraal zelf betreft, ik had beter verwacht, na hetgene ik er van gehoord had ; zij is zeker honderdmaal deftiger en weerdiger dan de kerken van Teneriff, alhoewel wij ze niet aan onze schoone kerken durven vergelijken.

De kerk heeft drie beuken ; het gewelf is nog al hoog ; de zuilen, welke het gewelf ondersteunen, zijn van donkere kleur, niet dik : geberstelde groeven doorloopen de zuilen van onder tot boven ; steenen van dezelfde kleur versieren gansch het gewelf,

---

DRIJ DAGEN REPUBLIEK

1ste VERVOLG.

Meester Driegdraad ademde weder vrijer, want, in zijne boedanigheid van beschaafd man, haatte hij de vuisten, en hij ging voort :

« Broeders, wij hebben groote zaken verkregen in deze periode, zoo staat er hier : wij hebben eindelijk — o, verheugt u met mij ! — wij hebben de drukvrijheid !... »

Waarlijk, groot was hij in dezen oogenblik. Met stouten blik meette hij de vergaderden die wederom allen, hem met geopenden mond aanstaarden.

— « Roept bravo ! Vivat ! » klonk het in het ronde ; « ou ! ou !... Leve de drukvrijheid !... Hij doodt mij !... Lang leve... ik ben dood, helpt, helpt !... »

— « Wat is dat daar ginder ? Wat doet de domkop Bessembinder ?

Bessembinder had een knaap in de vuisten, en « drukte » hem met woede tegen den kerkhofmuur. Daarmee kwamen de angstgeroepen tusschen de « vivats. »

« Wat ik doe ! » grijnsde hij met zijnen breeden mond ; « ik druk » Willem een weinig ; ik had het al lang uitgesteld, en thans hebben wij de drukvrijheid ! En hij « drukte » hem opnieuw.

« Gaat gij dan uitschreien ? » donderde Phips : « drukvrijheid » is gansch wat anders ! »

« Zoo ! — Wat is dan uwe drukvrijheid ? Eerst zeide hij dat iedereen kon schrijven, en de herkenboer sochtans kon niet schrijven ; en nu zegt hij dat wij drukvrijheid hebben, en als ik Willem « druk, » dan mag ik niet. Is er dan drukvrijheid ? »

« O gij domoor ! » riep Phips met verachting, « weet gij dan niet wat men door drukvrijheid verstaat in deze periode ? »

« Wel wat dan ? leg ze uit, uwe drukvrijheid ! »

« Er is drukvrijheid als men... hum !... als men... weet gij, als... » — Hij viel door den zak.

— « Als men niet gedrukt mag worden ! » zuchtte de zoo even gedrukte Willem, die eindelijk weer zijnen adem had teruggekregen.

— « Zoo is het ; ja men mag niemand meer drukken ! »

— « Dan mag mij ook de Jood niet meer drukken als ik hem iets schuldig ben. »

— « Goed ! Wij moeten geene schulden meer betalen. Lang leve de Republiek ! »

Groote vreugde was er, maar geene algemeene vreugde. Want eenigen hadden geene schulden, maar moesten van anderen nog betaald worden ; zelfs de kleermaker had nog verscheidene sommen van geleverde kleederen te goed. Daarom was hij volkomen in zijnen schik, toen een dikke boer de walmende pijp uit den mond nam en veroontrust uitriep :

« Zoo ! dan zal ik al mijn geld verliezen ? Ik, en nog een paar andere rijken ! Naar den bliksem dan met uwe Republiek ! »

Grimmig spuwde hij andermaal, alsof hij de Republiek in het aanzicht wilde spuwen.

« Zoo is het niet ! » antwoordde Phips « in deze periode is dit anders. Wij doen dit zoo : wie schulden heeft moet ze niet betalen, want daarvoor hebben wij drukvrijheid. Maar wie wat « te goed » heeft, die mag zijne schuldenaars aanklagen, want ieder staat voor zijn herd, en waarom hebben wij dan anders drukvrijheid ! — Zijt gij nu tevreden in deze periode ? »

« *Ja !* » riepen allen ; want allen waren « in deze periode » wel tevreden.

— « Nu hebben wij nog een ander punt, » voer Phips voort, een punt dat van de grootste gewichtigheid is. Wij moeten eene burgerwacht vormen, want zoo verlangt het de Republiek. Alle mannen moeten exerceeren, want arbeiden moet gij niet meer !

— « Nu, als wij eene burgerwacht hebben moet er ook iemand zijn die commandeert ! »

— « Natuurlijk ! Waarlijk ! » riepen allen te gelijk.

— « Eenen burgemeester hebben wij niet meer noodig. — wij hebben hem afgezet, — maar eenen commandant moeten wij kiezen ! Is het verstaan ? »

De oude Haunedam nam zijne pijp uit zijnen mond en sprak :

— « Ik heb de Kozakken gezien in het jaar 13 ; dit zou een goed postje voor mij zijn ! »

Elkeen lachte ; maar de kleermaker maakte met den arm eene verachtende beweging.

« Allen hebben wij eerbied, » sprak hij, voor u en voor de Kozakken, maar voor commandant te zijn moet men haar op zijne tanden hebben, en gij hebt geen enkelen tand meer ! Neen, broeders, eenen voorzichtigen persoon moet gij kiezen, eenen persoon met beschaving, eenen degoed republiekinsch gezind is en die de wereld zoo wat kent en gezien heeft ! Nu weet gij wien gij te kiezen hebt ? »

Hij zweeg, trok zich bescheiden terug en wachtte met kloppend hart op het antwoord.

De Muiloppers waren radeloos en spanden wederom den mond open.

— « Als dat zoo gelegen is met den commandant, » sprak eindelijk na lang stilzwijgen een der mannen, « indien dat zoo gelegen is met den commandant, dan weet ik maar eenen. Maar het zou toch eene schande zijn voor het gansche dorp, zoo een kleermaker ons commandeeren moest ! »

« Zwijg met uwe kleermakers ! » riep Phips voi woede, « in de Republiek is alles gelijk, en men heeft voorbeelden van exempels, dat... »

— « En daarbij hij is toch veel te klein en te mager, » riep eene stem : « hij valt om als het wat wind is ! »

— « Weet gij dan niet, » spotte Jan Spies, « dat bij zijne groote snuifdoos in den zak draagt om van den wind niet medegenomen te worden ! »

Hier volgde een lang, lang spotgelach.

« Wacht maar, Jan Spies ! » grolde Phips ; « ik zal u uit die doos wel eens laten snuiven ! »

— « Broeders ! » sprak hij wederom tot de vergadering, « gij moet daar niet heenen zien, hoe groot iemand is, want dat is lomp. Hiertop moet gij letten wat iemand in het hoofd heeft, dat is de groote zaak ! »

— « Daar hebt gij nog al groote tanden in ! » hoorde men roepen.

— « Zwijg, of ik laat u vastnemen ! » knarste Phips.

« Hoho ! mag thans iedereen niet zeggen wat hem belieft ? gij hebt het zelf voorgelezen ! »

— « Dat is waar, maar gij moet toch zwijgen, want gij zijt maar een gemeen man en ik ben commandant ; niet waar, broeders, gij zijt daar tevreden mêe ! »

« Ja, » brulden zijne aanhangers en alle ontevredenen, « Phips is onze commandant ! »

« Ik dank mijne bediening af, » riep Jan Spies ; « gij moogt de spies oogenblikkelijk bij mij komen halen ; het is mij eender wie spiesdrager wordt. Waar met de el gecommandeerd wordt, daar is geen spies meer noodig ! »

Hij keerde zich om en wilde vertrekken ; maar Phips was woedend geworden. Hij had nu de macht, hij wilde ze uitvoeren.

— « Grijpt hem vast ! » bevoel hij toornig ; « en werpt hem in de gevangenis ! »

— « Haha, » lachte Jan, « in welke gevangenis zult gij mij werpen ? Haha, wij hebben zelfs nog geen spuitenhuis, hier hangen de brandladders aan den kerkhofmuur ! »

Verbluft stonden daar nu de burgers, en ook Phips stond verstomd.

— « Dan zullen wij eerst eene gevangenis bouwen, » waagde iemand te roepen.

« Neen ! » schreeuwde de commandant, « ik weet wat er mee te doen staat, ik heb eenen geitenstal, zet hem daarin en bewaakt hem ! »

— « Hoerah ! » riep Jan Spies vroolijk, « dan blijf ik in de familie ! »

Men voerde hem weg, Jan Spies het eerste slachtoffer der vrijheid. De rust was weder hersteld.

Nu zwom Phips Mecktig in zalige vreugde : hij proclameerde nog « vrijheid van belastingen en vrijheid van te jagen, » waarbij al de Muiloppers eenen grooten jubelkreet aanhieven. Reeds voor den volgenden morgend, heel vroeg, werd eene gezamentlijke klopjacht besproken, en daarmee liep de beterkenisvolle vergadering ten einde, om in de herberg bij algemeen welthagen en bij het drinken van eenige « bittertjes » te eindigen.

Dien avond had het kruit van den baas geen oogenblik rust ; want aan betalen dacht men « in deze periode » niet. Er was immers vrijheid en Republiek ! Maar de baas dacht : mijn koren zal ook eens rijp worden ! De groote-kleine Phips hield vele groote redevoeringen en dronk vele kleine borreltjes, en als hij eindelijk naar huis ging, zong hij het schoon vaderlandsche dronkaardslied :

Sleschwich-Holstein ! Maag verbrand !
« Tuimelen » is mijn vaderland !

III.

HOE ZIJ JAAGDEN.

Donker was de nacht en diep de stilte. Het woud met zijne duistere schaduwen lag in ongestoorde rust, eenzaam, droomend, uitgebreid over de aarde. Twee uren na middernacht steeg de glinzende maansirkel boven de zee van boomtoppen, en wierp haar bleek licht op den zwarten bodem.

Eene weide, met stil voortruischende beekjes, kromde zich door het groote woud, en scheidde uit aan een klein meer, in wiens stille wateren de boomtakken hunne bladeren baadden. Waterrozen wiegden zich droomerig op den doskeren vloed, en gelijk bliksems, dansten de zilveren stralen der maan nu hier dan daar op den pikzwarten waterspiegel.

Plotseling opeenden zich de takken langs eene zijde van dit geheimzinnige bosch, en langzaam kwam een man te voorschijn. Voortschrijdend zag hij langs alle kanten rond en luisterde. Niet lang nog had hij geluisterd toen er een schot weerklonk in de verte, en alsof hij met het uitwerksel zijner aandachtigheid tevreden scheen, lachte hij grimmig in de vuist en trok zich weder terug in het ondoorzichtbare woud.

Wie was deze verdachte persoon ? — Wat wilde hij hebben ? — Het was klaar dat hij op een slachtoffer loerde...

's Avonds te voren hadden zij Jan Spies waarlijk in den geitenstal opgesloten van den kleermaker. Hij had zich niet tegengeweerd, maar zich zelf verheugd over het edel gezelschap dat hij daar vond. Daar stonden twee geiten, die eens betere dagen beleefd hadden, eene witte en eene zwarte ; zij doodden den tijd met zich elk overhaad toe te blaten : « Ach ! wat een arm lè—è—ven ! »

« Maak er u aan gewoon ! » gromde dan telkenmale een klein varken daartusschen, dat voor de groote kermis gemest werd. Phips had zich al lang voor die feestsoep verblijd, maar was kwaad geweest op den herkenboer die hem eens gezegd had :

— « Kleermaker, als gij slacht, noodig mij dan ter feestsoep uit ; dan spaart gij u veel moeite. »

— « Welke moeite ? »

— « Het inzouten en rooken. »

In zulk aangenaam gezelschap, vertoefde nu Jan Spies, en hij begon na te denken. Toen Phips vroolijk zingend naar huis kwam, was hij reeds eenen gunstigen tijd bezig. Hij hoorde goed hoe de commandant nog aan Mieken bevool hem om half twee wakker te maken, daar hij aan het hoofd moest zijn van de groote jacht in het bosch.

— « Hij gaat dus jagen ? » murmelde de gevangene lachend : « daar moet ik ook zijn ! »

Daarop begon hij zachtjes den muur van den slechtgebouwden stal door te breken, iets wat hem spoedig gelukte ; hij maakte de twee geiten los, bracht ze voorzichtig in vrijheid, en ijlde over heg en haag, naar het woud. Nu eerst bemerkte hij dat het varkssen, waar Phips al zijnen tand had op gewet, eveneens de gelegenheid tot een klein uitstapje benuttigd had, en uit oude vriendschap de geiten na was geloopen.

— « Gij ook al ! » sprak Jan Spies ; « ik heb spijt van u, maar een stukje varkensvleesch is toch niet te misprijzen. Men moet toch leven, zelfs in de republiek ! »

Hij bond de geiten vast, zette zich op het natte mos, en nam dan zijne pijp uit zijnen zak, maakte vuur en begon met groote rust van gemoed te rooken en geduldig te wachten...

Ondertusschen was er in het dorp leven gekomen. Alle mannen die de wapens voeren konden, hadden zich aan den « ouden boom » vereenigd, met uitzondering van den schildwacht die toornig voor den geitenstal op en af ging. Ook een groot getal kwaejongens was daar gekomen. De commandant Phips had zich met een klein borreltje versterkt en wat leven gegeven, en was in uitnemende goede luim.

« Mieken, » sprak hij, « scherp uwen tand op een goed stuk gebraad en maak een groot vuur ; de Republiek moet ons thans voeden ! »

Intusschestijd stak hij den ouden gemeentesabel aan zijne zijde, een reusachtig, verroestend zweerd, dat hij niet meer ging afdoen, zoo lang hij commandant was ; hij nam ook het geweer dat hij aan den boschwachter der gemeente had